

M. Saim UYSAL

İşsizlik ve verimlilik

23.8.2019

Mayıs/2019 dönemine ait işsizlik rakamları açıklandı. Mevsimsellikten arındırılmış karşılaştırmalar daha rasyonel bir analiz oluyor. Yıllık bazdaki rakamlar şöyle;

- İşsizlik oranı %14 (2009'dan bu yana en yüksek oran)
- Tarım dışı işsiz oranı %16,5
- Genç nüfusta işsizlik %25,5
- İşsiz oranı 1 yılda 1.112.000 artarak 4.527.000 kişiye ulaştı. Bu kişilerin %24,3'ü üniversite mezunu. Bu oran 2004 yılında %12,9'du
- İstihdam oranı bir yılda 840.000 azaldı.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) yaklaşık 8 aydır istihdam verisi yayınlamıyor. İŞKUR – TÜİK verilerine göre Haziran 2018 – 2019 döneminde 15 -64 yaş grubunda kayıtlı işsiz sayısı %68,6 arttı. Kayıtlı işsiz sayısı 15-24 yaş aralığındaki genç kadınlarda %86 ya, genç erkeklerde ise %76 ya ulaştı. Ocak-Mayıs 2018-2019 döneminde işsizlik aylığına başvuruların artış oranı %57,6 oldu. (Güven SAK Dünya Gazetesi 29.07.2019 tarihli makale.) Mevsimsellikten arındırılmış işsizlik rakamları 15 aydır yükseliyor. 2008-2009 krizinde 12 ay sonra yükseliş durmuştu. Bu defa ne zaman duracağı belli değil. İçinde yaşadığımız sert daralma nedeniyle daha uzun süreceği akademisyenlerce belirtiliyor. Hatta bu sürece Sn. Prof. Dr. Emre ALKİN “Dipte Sürüklenme” adını veriyor.

Gerçekten kur-faiz-borsa analizi dışında ekonomimizin ağır problemleri var. Sanayi üretim rakamları (son açıklanan) son 2,5 yılın en düşüğü. Yıllık bazda %10 düşüş var. İç talep, gelirlerin reel bazda ciddi oranda düşüşü nedeniyle çökmüş durumda. Tüm teşviklere rağmen kredi kanalları büyümeye ivme kazandıracak boyutta değil. Bu nedenle merkez bankasınca zorunlu karşılık düzenlemesi yapıldı. Bankacılık sistemindeki bilanço temizlemesi bir türlü sonuçlanmadı. Dış talep de yeterince artmıyor. Bir birim ithalat için bir birimden daha fazla ihracat yapmak zorunda kalıyoruz. İhracatımızın kg değeri 1,5 dolardan aşağı düştü. Yılı %1,5 - %2 daralmayla sonuçlandıracağız. Risklerimizin algısı görece hafiflese de (küresel faiz indirimleri nedeniyle) CDS puanımız 400 lerde kalmaya devam ediyor. Küresel anlamda ticaret savaşları,

anlaşmasız brexit riskleri ile Suriye ve Doğu Akdeniz gerginlikleri mevcudiyetini koruyor. Bu ortamda en büyük eksiğimiz “problemlerle yüzleşememe” olgumuz. Bir defalık gelirler, (imar affı, merkez bankası, ihtiyaç akçesi ve bedelsiz askerlik gibi) hariç tutulduğunda bütçe performansı çok kötü. Hazinesinin borçlanma limiti ilk 7 ay da aşıldı.

Ekonomik aktörlere “Güven” aşılacak bir makroekonomik istikrar politikası oluşturulmuş değil. Piyasanın, iç dinamikleri ile kendiliğinden düzelmesi bekleniyor. Dünya Bankası ülkemizle ilgili son raporunda; ekonomimizin düşük verimlilik sorununa değinerek son 5 yılda “yapısal dönüşüm” ihtiyacının giderilememiş olmasının işsizlik probleminin çözümünü engellediğini vurgulamaktadır. Türk işgücü piyasalarında inovasyon, finans sektörü yapılanması ve beşeri sermayenin geri durumda olduğu tespiti yapılmakta ve kaynak dağıtımının yeniden tasarlanmasıyla verimsiz firmaların ayıklanarak rekabet kanallarını açık tutacak ve piyasalara giriş çıkışı kolaylaştıracak makroekonomik istikrar programı önerilmektedir.

Özetle ülkemizin işsizliği azaltması için potansiyel büyümesini %5'in üzerine çıkarması, bunun için de Dünya Bankasının önerdiği gibi “verimlilik” sorununu çözmesi gerekmektedir.